

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO	6
SEZNAM TÉMAT	6
POLITOLOGIE JAKO VĚDA	8
POLITOLOGIE A POLITIKA	8
<i>Oblasti politologie</i>	8
<i>Definice a vymezení politiky</i>	9
<i>Teorie moci</i>	11
POLITOLOGIE A JEJÍ MÍSTO V SYSTÉMU VĚD	12
<i>Politologie a jiné vědy</i>	12
<i>Metody zkoumání</i>	13
HISTORICKÝ VÝVOJ POLITICKÉHO MYŠLENÍ	14
<i>Politické myšlení ve starověku</i>	14
<i>Politika ve středověku</i>	15
<i>Novověk a politika</i>	16
<i>Politika 19. a 20. století</i>	17
<i>Kořeny české politiky</i>	18
STÁT	19
TEORIE VZNIKU STÁTU	19
<i>Starověký stát</i>	19
<i>Středověký stát</i>	20
<i>Koncepce vzniku státu</i>	20
DEFINICE, ZNAKY A FUNKCE MODERNÍHO STÁTU	21
<i>Vymezení pojmu „stát“</i>	21
<i>Znaky státu</i>	21
<i>Funkce státu</i>	22
<i>Svrchovaný stát / zámořské území / protektorát / autonomie</i>	23
<i>Suverenita lidu</i>	24
TYPY STÁTŮ A FORMA VLÁDY	24
<i>Typy států</i>	24
STÁTNÍ OBČANSTVÍ	27
<i>Získání státního občanství České republiky</i>	28
POHYB OSOB MEZI STÁTY	28
<i>Důvody a podoby migrace</i>	28
ÚSTAVA ČR / DĚLBA MOCI / LIDSKÁ PRÁVA	31
VÝVOJ NAŠEHO ÚSTAVNÍHO SYSTÉMU	31
<i>Pojmy z oblasti ústavního práva</i>	31
<i>Vznik ústav ve světě a jejich vliv na formování naší ústavnosti</i>	31
<i>Československé ústavy</i>	31
<i>Vznik Ústavy České republiky</i>	34
<i>Obsah Ústavy České republiky</i>	34
SYMBOLY ČESKÉ STÁTNOSTI	37
DĚLBA MOCI	37
PROCES SCHVALOVÁNÍ ZÁKONŮ	39
LIDSKÁ PRÁVA	40
<i>Významné lidskoprávní dokumenty a oficiální instituce</i>	40
<i>Atributy lidských práv a svobod</i>	42
<i>Porušování lidských práv a mezinárodní nevládní organizace zabývající se ochranou lidských práv a svobod</i>	42
<i>Tuzemské nevládní instituce na ochranu lidských práv</i>	43
ČLOVĚK JAKO OBČAN DEMOKRATICKÉHO STÁTU	45
OBČANSKÁ SPOLEČNOST	45
<i>Občanská společnost v demokratickém a totalitním státě</i>	45
POLITICKÉ STRANY	46
<i>Politické strany v České republice</i>	47
NÁTĚLAKOVÉ SKUPINY	47
<i>Typy nátlakových skupin</i>	47
STÁTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA	49
<i>Státní správa</i>	49
<i>Samospráva</i>	50
<i>Územní samospráva</i>	50
<i>Orgány územních samosprávních celků</i>	51
<i>Působnost územně samosprávních celků</i>	52
VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV	52
HORIZONTÁLNÍ A VERTIKÁLNÍ DĚLBA MOCI	53
VOLBY A VOLEBNÍ SYSTÉMY	53
<i>Proč se účastnit voleb?</i>	53
<i>Volební právo v demokratických státech</i>	53
<i>Volební systémy</i>	54
<i>Volby v České republice</i>	54
<i>Volební kampaň</i>	55
<i>Jak volby prakticky probíhají?</i>	55

DEMOKRACIE A JINÉ FORMY VLÁD	57
DEMOKRACIE JAKO FORMA VLÁDY	57
<i>Přímá a nepřímá (zastupitelská) demokracie</i>	57
PRINCIPY A HODNOTY DEMOKRACIE	58
AUTORITÁŘSKÉ A TOTALITNÍ REŽIMY	59
<i>Současné nedemokratické režimy</i>	60
DIKTÁTOŘI 20. A 21. STOLETÍ	61
<i>Adolf Hitler</i>	61
<i>Benito Mussolini</i>	61
<i>Josif Vissarionovič Stalin</i>	62
<i>Mao Ce-Tung</i>	62
<i>Fidel Castro</i>	62
<i>Kim Ir-sen a jeho nástupci</i>	63
<i>Pol Pot</i>	64
POLITICKÉ IDEOLOGIE	65
<i>Ideologie v totalitním státě</i>	65
<i>Liberalismus</i>	66
<i>Konzervatismus</i>	66
<i>Socialismus</i>	67
<i>Komunismus</i>	67
<i>Nacionalismus</i>	68
<i>Fašismus</i>	68
<i>Feminismus a environmentalismus</i>	69
EXTREMISMUS	69
MEZINÁRODNÍ INTEGRACE / MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE	72
MEZINÁRODNÍ INTEGRACE	72
<i>Podoby mezinárodní integrace</i>	72
<i>Stupně mezinárodní ekonomické integrace</i>	72
MEZINÁRODNÍ OBCHOD	72
<i>Důvody mezinárodního obchodu</i>	72
MEZINÁRODNÍ EKONOMICKÉ ORGANIZACE	73
<i>Světová obchodní organizace (WTO)</i>	73
<i>Mezinárodní měnový fond (MMF)</i>	73
<i>Světová banka</i>	73
<i>Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC)</i>	73
<i>Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)</i>	74
ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ (OSN)	74
<i>Charta OSN</i>	74
<i>Organizační struktura OSN</i>	74
<i>Rada bezpečnosti OSN</i>	75
SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE (NATO)	75
<i>Působení NATO ve světě</i>	75
EVROPSKÁ INTEGRACE	76
HISTORIE SJEDNOCOVÁNÍ EVROPY	76
<i>Středověké a novověké snahy uspořádání Evropy</i>	76
<i>Formování Evropy po 1. světové válce</i>	77
<i>Panevropské hnutí</i>	77
<i>Evropská integrace po roce 1945</i>	78
FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ EVROPSKOU INTEGRACI	79
IDEOLOGICKÉ VLIVY	79
<i>Rada Evropy</i>	80
<i>Evropský soud pro lidská práva</i>	80
POLITICKÉ VLIVY	80
EKONOMICKÉ VLIVY	80
EVROPSKÁ UNIE	82
PODSTATA FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE	82
ZAKLÁDAJÍCÍ SMLOUVY	82
<i>Pařížská smlouva</i>	83
<i>EHS – Evropské hospodářské společenství</i>	83
<i>Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)</i>	83
ČLENSKÉ STÁTY EU	84
<i>Kodaňská kritéria</i>	84
<i>Členské státy EU</i>	84
<i>Kandidátské státy vyjednávající vstup do EU</i>	85
SYMBOLY EVROPSKÉ UNIE	85
PILÍŘE EVROPSKÉ UNIE	87
<i>První pilíř: Evropská společenství</i>	87
<i>Druhý pilíř: Společná zahraniční a bezpečnostní politika</i>	87
<i>Třetí pilíř: Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech</i>	87
VOLNÝ POHYB OSOB – SCHENGENSKÝ PROSTOR	88
<i>Schengenský prostor (Schengen)</i>	88
POLITIKY EU	89

Výlučné politiky	89
Sdílené politiky	89
Doplňující politiky	90
Ostatní politiky	90
OBCHODNÍ POLITIKA EU	90
Co je celní unie?	90
Zásady společné obchodní politiky	90
INSTITUCE EVROPSKÉ UNIE	92
HLAVNÍ INSTITUCE EU	92
Instituce zajišťující právní systém EU	92
Vrcholný politický orgán EU	92
DALŠÍ DŮLEŽITÉ INSTITUCE EU	93
PRINCIP SUBSIDIARITY	94
EVROPSKÁ RADA	94
Působnost Evropské rady	94
PŘEDSEDNICTVÍ A ČLENOVÉ EVROPSKÉ RADY	94
RADA EVROPSKÉ UNIE	95
Působnost Rady Evropské unie	95
Formace v Radě Evropské unie	95
Předsednictví v Radě Evropské unie	95
Členové Rady Evropské unie	95
ROZHODOVÁNÍ V RADĚ EVROPSKÉ UNIE	96
EVROPSKÁ KOMISE	96
Působnost Evropské komise	96
Hlavní úkoly Evropské komise	96
Organizace Evropské komise	96
EVROPSKÝ PARLAMENT	97
Pravomoc Evropského parlamentu	97
Složení Evropského parlamentu	97
Výbory Evropského parlamentu	97
Frakce – politické skupiny v Evropském parlamentu	98
Čeští poslanci v Evropském parlamentu	98
GLOBALIZACE / PLANETÁRNÍ PROBLÉMY	99
PODSTATA GLOBALIZACE	99
GLOBALIZACE Z HISTORICKÉHO POHLEDU	99
PŘÍČINY GLOBALIZACE	99
DOPADY GLOBALIZACE NA STÁT A SPOLEČNOST	100
Negativa globalizace	100
Pozitiva globalizace	101
Deglobalizace	101
KONZUMNÍ SPOLEČNOST	101
TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	101
MOJE POVĚDOMÍ O STÁTU A MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍCH	103
POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	104

Zdroje a odkazy k doplňkovým informacím v učebnici

Věrohodnost a dostupnost online zdrojů

Učebnice obsahově postihuje základní učivo nosných témat z oblasti politologie, často ovšem odkazuje i na doprovodný studijní či informační materiál dostupný online. Takové odkazy jsou uváděny v zápatí stránky (na které je objasňována problematika učiva) nebo i v textových boxech se souvislostmi a zajímavostmi. Mohou mít podobu hypertextového odkazu, výzvy k vyhledání pojmu nebo QR kódu (k jeho načtení se používá softwarová čtečka nainstalovaná v mobilním zařízení). QR kód slouží k pohodlnějšímu načtení obsahu těmito zařízeními. ▼

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: <https://www.psp.cz/>

Rozšiřující informace k pojmům: **demokracie**. V internetovém vyhledávači (např. [Google.com](https://www.google.com)) zadejte hledaný řetězec: *demokracie*

QR kód

Den, kdy vzniklo
Československo:

K online zdrojům publikovaným na internetu je nutné přistupovat kriticky. Ne všechny poskytují zcela věrohodné nebo ověřené informace, ať už to jsou online encyklopedie, nebo webové stránky komerčních subjektů či institucí. Vhodné je danou nalezenou informaci ověřit, a to nejlépe z několika dalších na sobě nezávislých online zdrojů. Učebnice na většinu doplňkových online zdrojů odkazuje obecně (formuluje klíčový pojem pro zadání do internetového vyhledávače). Správná volba klíčového pojmu čtenáři umožní najít aktuální online zdroje dostupné v reálném čase. V případě, že se jedná o seriózní online zdroj, u kterého se předpokládá dlouhodobější platnost, je uvedena celá URL adresa (např. <https://www.psp.cz/>).